

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja

Kirkolliskokous syksy 2024, Linnasmäen opisto

Opetus- ja kulttuuriministeriön kahvitilaisuus 5.11.2024, klo 14

Arvoisa arkkipiispa, hyvät kirkolliskokousedustajat, ärade ärkebiskop, ärade kyrkomötesombud

Iloitsen mahdollisuudesta välittää valtioneuvoston tervehdys teille kirkolliskokousedustajille tässä perinteikkäässä kahvitilaisuudessa. Vuosi on kulunut edellisestä kerrasta ja sekä valtionhallinnossa että kirkossa on tapahtunut merkittäviä henkilömuutoksia.

Alexander Stubb har valts till republikens president, och undervisningsminister Anders Adlercreutz har blivit minister med ansvar för kyrkofrågor. Muutoksen tuulet ovat puhaltaneet myös teillä täällä kirkolliskokouksessa, jossa aloititte keväällä työnne uudella kokoonpanolla. Henkilövaihdokset tuovat yhteisöilleen aina uusia mahdollisuuksia kehittyä ja mukautua muuttuviin olosuhteisiin. Vaihtuvuus edistää demokratiaa ja osallisuutta.

Henkilöiden vaihtuvuuden rinnalla yhteiskunnan ja kirkon hallinnon rakenteet luovat puitteet, joissa yhteisöt voivat toimia pitkäjänteisesti, johdonmukaisesti ja vakaasti. Jatkuvuuden ja uusien ideoiden tasapainottamisessa auttavat niin lainsäädäntö ja organisaatioiden pysyvyys kuin erilaiset pitkän aikavälin strategiatkin. Nostan seuraavaksi esiin kaksi valtioneuvostossa valmisteilla olevaa strategia-asiakirjaa, jotka määrittävät tulevaisuudessa valtioneuvoston toimien suuntaa ja liittyvät myös kirkon toimintaan.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriössä valmistellaan **kulttuuripoliittista selontekoa**. I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering bereds vid undervisnings- och kulturministeriet en **kulturpolitisk redogörelse**. Selonteko on kunnianhimoinen strategia kulttuurialan kehittämiseksi. Valmisteluprosessi on ollut poikkeuksellisen osallistava, ja yli tuhat ihmistä eri puolilta Suomea on osallistunut eri tapahtumiin, seminaareihin ja keskustelutilaisuuksiin antaen asiasta näkemyksiään ja mielipiteitään. Lausuntojakin saatiin lähes 300. On ollut ilahduttavaa todeta, että niin moni taho on nähnyt kulttuurin kehittämisen

tärkeäksi ja on halunnut olla mukana muodostamassa yhteistä näkymää Suomen kulttuuripolitiikan suunnaksi.

Kirkkohallitus kiinnitti selontekoluonnosta koskevassa lausunnossaan huomiota tärkeisiin seikkoihin. Nostan tässä niistä esiin kaksi. Ensinnäkin kirkkohallitus piti keskeisenä strategialuonnoksen ajatusta kulttuurista jokaisen oikeutena. Termi ”jokamiehenoikeus” liittyy alun perin siihen ajatukseen, että jokaisella on oikeus käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka alueen omistaa tai on sen haltija. Kulttuuria voidaan pitää monin tavoin vastaavana ilmiönä, sillä kulttuurikin on tuntemista, olemista ja elämistä, aivan kuten luonnosta nauttiminenkin. Tutun käsitteen yhdistäminen kulttuuriin voi auttaa ymmärtämään kulttuurin merkitystä jokapäiväisessä elämässämme.

Toiseksi haluan nostaa kirkkohallituksen lausunnosta esiin tärkeän havainnon: uskonnot ovat itsessään osa kulttuuria. Onkin tärkeää huomata, etteivät uskonnolliset yhteisöt ole vain kulttuuritoiminnan mahdollistajia, vaan uskonnolliset yhteisöt sellaisenaan ylläpitävät ja uudistavat yhteistä kulttuuriperintöämme. Kirkot, kappelit ja muut uskonnolliset tilat tarjoavat paikan, jossa yhteisön jäsenet voivat kokoontua ja siten vahvistaa yhteistä identiteettiään ja kulttuurista jatkuvuutta. Uskonnolliset yhteisöt ylläpitävät myös perinteitä esimerkiksi juhlapäivien ja rituaalien kautta, säilyttävät perinteistä musiikkia, inspiroivat taidetta sekä ylläpitävät historiallisesti merkittäviä rakennuksia ja esineitä. Uskonnoilla on siten merkittävä rooli kulttuurisen rikkauden luomisessa ja säilyttämisessä.

Hyvät kuulijat,

Valtioneuvostossa valmistellaan myös uutta **yhteiskunnan turvallisuusstrategiaa**. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, kokemukset Covid-pandemiasta ja maailmanpolitiikan jännitteet korostavat yhteiskunnan kriisinkestävyyden merkitystä. Suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyky perustuu kykyyn ylläpitää yhteiskunnan elintärkeät toiminnot kaikissa olosuhteissa. Lausunnolla olleessa strategialuonnoksessa painotetaan kokonaisturvallisuuden merkitystä suomalaisen yhteiskunnan kriisinsietokyvylle ja korostetaan eri toimijoiden saumatonta yhteistyötä.

Hengellisten yhteisöjen toiminta on arvokas ja tärkeä osa yhteiskunnan kriisinkestävyyttä ja sen rakentamista, ja evankelis-luterilainen kirkko on tärkeä yhteistyökumppani

valtioneuvostolle tässäkin asiassa. Evangelisk-lutherska kyrkan är en viktig samarbetspartner för statsrådet i byggandet av samhällets kristalighet. Yhteiset varautumisharjoitukset ovat tärkeitä sekä johtamisen että paikallistason toiminnan kehittämisen kannalta, sillä niiden kautta pystytään selkeyttämään tehtävien koordinointiin ja toteuttamiseen liittyviä rooleja sekä löytämään yhteisiä toimintatapoja, jotka mahdollistavat saumattoman yhteistyön kriisitilanteesta selviämiseksi ja siitä toipumiseksi. Hengellisen luonteensa lisäksi evankelis-luterilaisen kirkon rooli korostuu varautumisessa siinäkin, että sillä on myös julkishallinnollisia tehtäviä, kuten yleisestä hautaustoimesta huolehtiminen.

Tähän liittyen eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä **hallituksen esitys, joka koskee muun muassa hautaustoimen tehtäviin liittyvän valtion rahoituksen tason uudelleenmäärittelyä**. Esityksen taustalla on kirkollisverotuoton huomattava kasvu verolainsäädäntöön ja sosiaaliturvarahastoja koskevaan lainsäädäntöön tehtävien muutosten johdosta. Rahoituksen muutokseen liittyy erillinen kirjaus siitä, että hallitus on sitoutunut seuraamaan kirkollisverotuoton kasvua ja laatimaan selvityksen siitä, missä määrin valtion rahoitus kattaa kirkon yhteiskunnallista tehtävistä aiheutuvia kustannuksia.

Edellä mainittujen strategioiden lisäksi haluan nostaa esille valtioneuvoston piirissä valmisteltavan toimenpideohjelman, jonka nimi, ainakin valmisteluvaiheessa on kimurantti: ostrakismin vastainen ohjelma. Kyse on osallisuuden vahvistamisen ja yksinäisyyden vähentämisen toimenpideohjelmasta, siis mitä ajankohtaisimmista ja myös koskettavimmista teemoista. Toimenpideohjelmalla pyritään siihen, että jokaisella olisi mahdollisuus osallistua, tulla kohdatuksi, kuulluksi ja arvostetuksi ja mahdollisuudesta kokea itsensä merkitykselliseksi. Siinäpä tavoitteita kaikille; niin kirkolle ja muille yhteisöille kuin myös meille ihmisille.

Hyvät kuulijat,

Haluan lopuksi todeta, että on ollut suuri kunnia saada osallistua kirkolliskokouksen työskentelyyn ja saada käsitellä virkatyönä kirkollisasiota, kuten kirkkoja ja muita uskonnollisia yhdyskuntia koskevia asioita valtioneuvoston piirissä kutsutaan. Kiitän teitä kuluneista vuosista ja toivotan kirkollemme ja teille kaikille kaikkea hyvää. Jag tackar er alla och önskar kyrkan och er allt gott.